

Regeringens proposition

1982/83: 10

om beräkning av tillskott av skatteunderlag vid ändring i rikets indelning i landstingskommuner och kommuner;

beslutad den 16 september 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att anta det förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ROLF WIRTÉN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till reglering av frågan om beräkning av tillskott av skatteunderlag enligt lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag under första bidragsåret vid indelningsändring som rör landstingskommun eller kommun. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 1983.

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1982: 380) om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag**

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag i den lydelse paragrafen har erhållit genom lagen (1982: 380) om ändring i nämnda lag skall ha nedan angivna lydelse.

9 §

Nuvarande lydelse

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av bestämmelserna i 7 § vid *indelningsändring som berör landstingskommun eller kommun.*

Föreskriven lydelse

Ändras rikets indelning i landstingskommuner eller kommuner, beräknas tillskott av skatteunderlag på grundval av den indelning som gäller vid bidragsårets ingång.

Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer meddelar närmare föreskrifter om tillämpningen av bestämmelserna i 7 § vid *indelningsändringen.*

BUDGETDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-09-16

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Johansson, Wirtén, Andersson, Boo, Eliasson, Elmstedt, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Wirtén

Proposition om beräkning av tillskott av skatteunderlag vid ändring i rikets indelning i landstingskommuner och kommuner

1 Inledning

I den tidigare lagen (1973:433) om skatteutjämningsbidrag, 8 §, reglerades särskilt hur tillskott av skatteunderlag för det första året efter en indelningsändring skulle beräknas för berörda landstingskommuner och kommuner. Enligt denna lag skulle tillskottet beräknas på grundval av den indelning som gällde vid ingången av året före bidragsåret, dvs. för den odelade kommunen. Tillskottet för bidragsåret skulle därefter fördelas i förhållande till kommundelarnas invånarantal vid beräkningsårets ingång.

Den nu gällande lagen (1979:362) om skatteutjämningsbidrag innehåller inga bestämmelser om beräkningen av tillskott av skatteunderlag för landstingskommuner och kommuner som berörs av indelningsändring. Jag avser att i det följande föreslå att en reglering av denna fråga sker även i den nya lagen.

2 Föredragandes överväganden

Jag finner inledningsvis anledning att något beröra hur den nya lagen tillämpats vid de två indelningsändringar som trädde i kraft den 1 januari 1980. Då tillämpades fortfarande samma beräkningssätt som enligt den gamla lagen. Dorotea kommun anförde besvär över länsstyrelsens beslut men regeringen beslöt att lämna besvären utan bifall. Avgörande för regeringens ställningstagande var bl. a. att de kostnader för åldersstruktur som skall beaktas vid fastställande av tillskott av skatteunderlag då inte kunde beräknas för en nybildad kommun redan för första året efter indelningsändringen.

Den 1 januari 1983 delas Botkyrka och Vaxholm kommuner i Stockholms län, Vara kommun i Skaraborgs län samt Norsjö och Vännäs kommuner i Västerbottens län enligt regeringens beslut den 22 december 1981. Inför bidragsåret 1983 har statistiska centralbyrån (SCB) kunnat beräkna det tillägg eller avdrag som är beroende av åldersstrukturen i varje enskild kommun även för de nybildade kommunerna. Beräkningarna över tillförsäkrad skattekraft för de nybildade kommunerna har SCB tillställt länsstyrelserna och även de nya kommunerna. Några avgörande tekniska hinder föreligger således inte längre att räkna fram skatteutjämningsbidrag för nybildade kommuner, som grundas på deras eget skatteunderlag och på den åldersstruktur som finns i den nya kommunen redan för det första året efter en indelningsändring. Samma princip bör givetvis tillämpas vid andra indelningsändringar.

Länsstyrelserna skall enligt lagen om skatteutjämningsbidrag senast den 10 september året före bidragsåret till ledning för kommunernas och landstingskommunernas budgetarbete lämna dem uppgift om uppskattat tillskott av skatteunderlag. Vid lämnande av dessa uppgifter för år 1983 har berörda länsstyrelser tillämpat olika beräkningssätt för de nybildade kommunerna. Två länsstyrelser har gjort beräkningarna på den odelade kommunen och därefter fördelat tillskottet på de nybildade kommunerna efter invånarantal enligt tidigare praxis. En länsstyrelse har räknat fram tillskottet för de nybildade kommunerna på grundval av deras egna skatteunderlag och med ledning av SCB:s uppgifter om de nybildade kommunernas skattekraftsgaranti.

Vilket beräkningssätt som tillämpas kan ha mycket stor betydelse för berörda kommuner, något som framgår av följande tablå. I tablån har de odelade kommunernas skattesatser för år 1982 använts vid beräkningarna av bidragen.

Kommun	Efter tidigare praxis milj. kr.	Efter nybildade kommuners egna skatteunderlag och åldersstruktur milj. kr.	Skillnad	
			milj. kr.	kr./skr.
Botkyrka	47,0	41,4	5,6	0,21
Salem	9,2	16,3	7,1	1,28
Vaxholm	4,7	—	4,7	2,01
Österåker	19,6	26,2	6,6	0,65
Essunga	8,1	9,4	1,3	0,55
Vara	22,7	21,8	0,9	0,15
Malå	9,9	10,6	0,7	0,35
Norsjö	13,0	12,3	0,7	0,26
Bjurholm	7,6	9,3	1,7	1,15
Vännäs	18,8	17,1	1,7	0,47

Enligt nuvarande lag om skatteutjämningsbidrag skall kommunernas skatteutjämningsbidrag grundas på det egna skatteunderlaget och på de egna förutsättningarna i övrigt, bl. a. i fråga om åldersstrukturen. Dessa

grundläggande faktorer i skatteutjämningsystemet bör enligt min mening tillämpas vid indelningsändringar så snart det är möjligt. Då några större tekniska hinder inte längre föreligger bör de alltså tillämpas redan fr. o. m. första året efter indelningsändringen. För de kommuner som nu nybildas bör således skatteutjämningsbidraget för år 1983 beräknas på samma sätt som för alla andra kommuner.

Det sätt för beräkning av tillskott av skatteunderlag till nybildade kommuner som jag föreslår bör tillämpas även i de fall en indelningsändring medför att den nya kommungränsen skär befintlig församlingsgräns. Visserligen uppstår i sådana fall vissa svårigheter att exakt beräkna de nybildade kommunernas skatteunderlag och kostnader för åldersstruktur. Även en något osäker beräkning av dessa faktorer, exempelvis genom proportionering efter invånarantal, medför en väsentligt större överensstämmelse med syftet med skatteutjämningsystemet än en beräkning som grundas på tidigare praxis. Det kan också inträffa att enstaka fastigheter förs över kommungräns. Sådana överföringar måste anses sakna praktisk betydelse för beräkning av tillskott av skatteunderlag.

Den nya bestämmelsen om beräkning av tillskott av skatteunderlag vid indelningsändring bör tas in i 9 § lagen om skatteutjämningsbidrag. Riksdagen har under innevarande år (prop. 1981/82: 158, KU 1981/82: 28, rskr 1981/82: 309) beslutat om en ändring i nyssnämnda paragraf. Eftersom denna inte har trätt i kraft måste den nya ändringen ske genom lag om ändring i lagen (1982: 380) om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag.

3 Upprättat lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom budgetdepartementet upprättats förslag till lag om ändring i lagen (1982: 380) om ändring i lagen (1979: 362) om skatteutjämningsbidrag.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta förslaget.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta det förslag föredraganden har lagt fram.

